

MİKROFİNANS MODELİ VE KIZ ÖĞRENCİLERİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN TESPİTİ ¹

THE MICROFINANCE MODEL AND THE DETERMINATION OF THE KNOWLEDGE LEVEL OF FEMALE STUDENTS

Muhammet Fatih CANBAZ

*Araştırma Makalesi / Geliş Tarihi: 20.07.2022
Kabul Tarihi: 30.09.2022*

Öz

Mikro finans, gelir düzeyi düşük bireylere, ailelere ve küçük ölçekli işletmelere finansal hizmet sağlanması anlayışıyla çalışan bir finansman hizmetidir. Yöntem 2000'lerin ortalarından sonra tüm dünyada popüler hale gelmiştir. Mikro finans, mikro kredi uygulaması ile özellikle kadın girişiminin desteklenmesi konusunda ön plana çıkmıştır. Bu nedenle kadın girişimciliğinin desteklenmesi ile mikro kredi modeli birlikte anılır hale gelmiştir. Bu çalışmada kadınların güçlendirilmesinde ön plana çıkan mikro finans uygulamasının üniversitede okuyan kız öğrenciler tarafından ne düzeyde bilindiğinin test edilmesi amaçlanmıştır. Yanı sıra katılımcıların genel ekonomi finans bilgileri, tasarruf ve girişimcilik eğilimleri test edilmiştir. 292 adet üniversite öğrencisinin konu edildiği araştırma sonuçlarına göre; kız öğrencilerin finans ve ekonomi bilgilerinin ve buna paralel olarak mikro finans konusunda bilgi düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak olumlu bir veri olarak öğrencilerin risk alma iştahlarının ve yatırım yapma eğilimlerinin yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu sonuçlar, kız öğrencilerin iyi finansal eğitim almaları ve girişimcilik fırsatları hakkında bilgilendirilmeleri halinde büyük bir potansiyele sahip olduklarını göstermiştir. Çalışma kız öğrencilerin sinerjilerinin ve potansiyellerinin ortaya konulması noktasında olumlu geri bildirimler sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: mikrofinans, mikro kredi, finans.

JEL Sınıflaması: G21, D14, D65.

Abstract

Microfinance is a financial service that works with the understanding of providing financial services to low-income individuals, families and small businesses. The method has become popular all over the world after the mid-2000s. Micro-finance has come to the forefront especially in supporting women's entrepreneurship with the micro-credit application. For this reason, the support of women's entrepreneurship and the micro-credit model have become synonymous. In this study, it is aimed to test the level of knowledge of the microfinance application, which comes to the fore in the empowerment of women, by female university students. In addition, participants' general economic and financial information, savings and entrepreneurship tendencies were tested. According to the results of the research in which 292 university students were the subject; It was concluded that female students' knowledge of finance and economics and, in parallel, their level of knowledge about microfinance were low. However, as a positive data, it was concluded that female students have a high risk appetite and tendency to invest. These results showed that female students have great potential if they receive good financial education and are informed about entrepreneurial opportunities. The study provided positive feedback on demonstrating the synergies and potentials of female students.

Keywords: microfinance, micro-credit, finance.

JEL Classification: G21, D14, D65.

¹ **Bibliyografik Bilgi (APA):** FESA Dergisi, 2021; 7(3) , 487- 499 / DOI: 10.29106/fesa.1145983

* Dr. Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi GUBF, muhammetfatih.canbaz@ibu.edu.tr, Bolu – Türkiye, ORCID: 0000-0002-4711-3489

1. Giriş

Günümüz insanı iktisadi işlemlerle ve özellikle de bankacılık sektörüyle kaçınılmaz olarak yakın ilişki içerisinde. Bu durum finans, finansman, fon ve kredi gibi kavramların günlük dilde sıkça karşımıza çıkmasına vesile olmaktadır. Bireylerin sürekli olarak finansal kararlar almasından ve bu kararların etkin verilmesi gerekliliğinden hareketle ilgili kavramların bilinmesinin elzem olduğu da bir gerçektir. Toplumunu oluşturan bireyler, “finans”, “finansman” veya “kredi” gibi kavramları çoğu zaman birbirleriyle eş anlamlı olarak kullanmaktadır. Bu yanlış eğilimin sebebi iktisadi veya finansal konularda genel bilgi seviyesinin düşük olmasına bağlanabilir. Finans kelimesi etimolojik olarak Fransızca olup “faydalanılabilecek para, kaynak” ve uzmanlık konusu olarak “parasal ve mali işler” gibi anlamlar taşımaktadır. Günlük kullanımda finans ihtiyaç olan fonu ifade ederken finansal yönetim ise finansal amaçlara ulaşmak için kısa ve uzun vadeli finansal planlar geliştirme ve uygulama süreci olarak ifade edilmektedir (Ece N., 2016: 27).

Finansal yönetim literatüründe fon temini konusunda gelenekselleşen iki yöntem bulunmaktadır; bunlardan ilki işletmenin öz kaynakları ile kendini finanse etmesi diğeri ise yabancı kaynaklardan faydalanmaktır. Günümüz iktisadi yapılarında öz kaynak maliyetlerinin çok yüksek olması ve yabancı kaynak finansmanı ile finansal kaldıraçtan faydalanma arzusu nedeniyle yabancı kaynak kullanımı yüksek oranda tercih edilmektedir. Yabancı kaynak kullanımında ise en yoğun talep banka kredilerinde yaşanmaktadır. Banka kredisi gibi geleneksel hale gelen yöntemlerin dışında da farklı finansman araçları bulunmakta ve alternatif üretilme çabaları canlı tutulmaktadır.

Günümüze değin finansal piyasaların gelişmesiyle birçok alternatif finansal araç ortaya çıkmıştır. Bu yeni finansal ürünler fona ihtiyaç duyan taraflar adına fayda üretirken ekonomilerde ise finansal derinleşme sağlamaktadır. Tüm dünyada alternatif finansal araçlar zirve yaşarken toplumlar finansman ihtiyacı söz konusu olduğunda yine çoğu zaman yalnızca banka kredilerini düşünmektedir. Kredi piyasasında bankaların ciddi etkinliğe sahip olması da bu duruma aracılık etmektedir. Geleneksel banka kredileri faiz karşılığında kredi teminine dayanmaktadır. Dolayısıyla borç alanlar bu kredilerin tahsili aşamasında anapara + faiz ödemek durumundadırlar. Geleneksel bankalardan kredi temini bireysel fonlamada genel itibarla ulaşılabilir olsa da kurumsal fonlama veya girişim finansmanı söz konusu olduğunda ise kredi değerlendirme kriterleri ağırlaşmakta ve görece zorlaşmaktadır.

Bankalar kredi tahsis süreçlerinde geleneksel yaklaşıma göre beş faktörü özellikle dikkate almaktadırlar. “5C ” olarak kavramsallaşan bu faktörler; karakter, kapasite, kapital, koşullar ve kefalet olarak sıralanabilir. İlgili kriterlere göre fon talep eden tarafların karakter analizinde borç ödeme ahlakı, kararlılıkları ve geçmiş ödeme tutumları tetkik edilmektedir. Bu aşamaya borç ödemede ahlaki sorumluluk kriteri denilebilir. Kapasite aşamasında kredi talep eden tarafların borcu ödeme hususunda finansal kapasitesi olup olmadığı araştırılmaktadır. Düzenli nakit akışları yani gelir üretme kapasitesi karar vermede etkin olmaktadır. Kapital faktörü, bir önceki kapasite ile bağlantılı bir kriter olarak düşünülmelidir. Bu faktör de finansal varlıklarla ilişkili olup kredi talep eden tarafların öz kaynakları ile ilgilenmektedir. Yüksek özkaynak veya sermaye yeterliliğine sahip tarafların (diğer koşulların sabit kalması halinde) kredi tahsisine daha uygun olduğu var sayılmaktadır. Koşullar faktörü kredi talep edenlerin kontrolü dışında kalan durumları ifade etmektedir. Bu koşullar, ülkenin içinde bulunduğu genel ekonomik durum, belirli bir sektörün durumu ve diğer kontrol edilemeyen sistematik risk içeren durumları ifade etmektedir. Bu kriter kredinin geri dönmesinin sadece bireyin kontrol edebildiği faktörlere bağlı olmadığını göstermektedir. Koşulların olağan düzeyde olmadığı zamanlarda kredi temini zorlaşmakta ve kredi maliyetleri artmaktadır. Son faktör olan kefalet, teminat ve karşılıklarla ilgilidir. En son aşamada kredinin geri dönmemesi halinde güvence işlevi görebilecek ipotek, rehin ve kefil gibi unsurların varlığı önemsenmektedir. Kredi tahsislerinde en temel beklentilerden olan bu faktör uzun dönemli borçlandırmalarda kreditor kurumu güvence altına almaktadır.

Yukarıda kısaca bahsedilen kredi tahsis aşamaları özellikle risk sermayesi formunda finansmana ihtiyaç duyan girişimcilerin sorun yaşadığı bir filtreleme sistemidir. Bankaların risk kapasiteleri nedeniyle bu manada yüksek riski finanse edebilecek tabana yayılmış bir kredilendirme sistemi yoktur. Bu ve benzer müşteri profilleri ciddi belirsizlikler içermeleri nedeniyle dünyanın birçok bölgesinde sermayeye erişim problemleri ile karşılaşmaktadır. Bu durum piyasadaki kredi temin edemeyen, faiz maliyetinin yüksek olduğunu düşünen, riskli girişim fikirlerine sahip olan veya güven problemi yaşayan tarafların alternatif finansman arayışlarına girmelerini sağlamıştır. Bu alternatif arayışlarının bir sonucu olarak ise kitle fonlaması, melek yatırımcılık, ICO, kooperatif kredileri, tasarruf finansman ve mikro kredi gibi finansal uygulamalar ortaya çıkmıştır. İlgili araçların toplumsal farkındalık problemleri olmakla birlikte bu durumun aşılması adına sık sık çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmada ise alternatif finansman yöntemlerinden “Mikro Kredi” kavramı ve daha geniş bir çerçeve sunan “Mikro Finans” konusu ele alınmıştır.

Mikro finans, dar gelirlili ve iş yapma motivasyonu yüksek olan girişimci tarafların finansal hizmetlere erişimini kolaylaştırmak amacıyla geliştirilmiş bir sistemdir. Mikro finans çatı bir kavram olarak altında 3 farklı hizmet barındırmaktadır. Bunlar; mikro kredi, mikro tasarruf ve mikro sigorta olarak sıralanmaktadır.

Söz konusu hizmetlerden en yoğun kullanılan mikro kredi çoğu zaman mikro finans ile aynı anlamda kullanılsa da kavramsal olarak farklı anlam taşımaktadırlar. Mikro kredi, ticari bankalardan kredi temin edemeyen, dar gelirli bireylere küçük çaplı kredi desteği sağlayan, borcun ödeneceğine dair alacaklı lehine bir belge istemeyen ve teminat gerektirmeden uygulanan bir kredi yöntemidir (Akgül, 2003). Mikro kredi özellikle kadınlara yönelik olarak geliştirilen bir program olarak dikkat çekmektedir. Yapılan birçok araştırma neticesinde maddi yetersizliklerden en çok etkilenen grupların kadınlar olduğu görülmektedir. Bu gerçeği dikkate alan sistem, kadınların öz gelişimini sağlamaya ve onların girişimlerini hayata geçirmeye odaklanmıştır. Medeni halin kadınlara yüklemiş olduğu sorumluluklar, kültürel kabuller, roller, fitrat, kadınların erkeklere kıyasla dış çevreyle olan kısmi diyalogu kadın istihdamını düşürmekte ve kadınları bireysel olarak erkeklere oranla daha yoksul hale getirmektedir (Baktır ve Erdem, 2015). Bu bağlamda mikro kredi sistemi daha çok kadın girişimcilere hizmet vermeyi hedeflemektedir.

Bu makale çalışmada özellikle kadın girişimcilere yönelik bir fırsat olarak önümüzde duran mikro kredi sisteminin Üniversite okuyan kız öğrenciler tarafından farkındalığı ve konu hakkında ki genel bilgi seviyesinin ölçülmesi amaçlanmaktadır.

2. Mikrofinans Yöntemi

Mikro finans, gelir düzeyi düşük bireylere, ailelere ve küçük ölçekli işletmelere finansal hizmet sağlanması anlayışıyla çalışan bir finansman hizmetidir. Mikro finans, faaliyetlerine ilk olarak 1970'li yıllarda bireylere mikro kredi sağlayarak başlamıştır. Mikro finans; mikro krediyi de içeren, tasarruf ve sigorta gibi diğer finansal faaliyetleri de içerisinde bulunduran oldukça kapsamlı bir kavramdır (Tanrıöven, 2014: 99). Yöntem, sermayesi olmayan ancak bir girişim fikri olan, faaliyete başlamak amacıyla başlangıç sermayesine gereksinim duyan girişimcilere destek sağlanması için tasarlanan bir finansman ekosistemidir. Bu ekosistem içerisinde üç farklı hizmet bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla: Mikro sigorta, mikro tasarruf ve mikro kredi uygulamalarıdır. Bu üç hizmet birbiriyle bağlantılı olarak erken aşama girişimcilere sunulan finansal hizmetlerdir (Şahin, Er ve Mutlu, 2015: 45-46).

2.1. Mikro Tasarruf

Yoksulların veya mikro kredi alan dar gelirli girişimcilerin elde etmiş oldukları gelirleri yastık altında kalmasının önüne geçerek ekonomiye kazandırmak, hırsızlık tehlikesini göz önüne alarak çalınma riskini ortadan kaldırmak amacıyla bankalar gibi daha güvenli kurumlarda saklanması, enflasyona karşı korunması ve faiz geliri de kazanmasını amaçlayan bir tasarruf programıdır. Bu program ilerleyen safhalarda mikro kredi alan tarafların ödemelerde problem yaşamalarını önleyici bir fonksiyon da üstlenmektedir.

2.2. Mikro Sigorta

Mikro kredi olarak faaliyete geçirdikleri yatırımların beklenmedik olaylar karşısında korunması amacıyla yürütülen bir koruma/sigorta programıdır. Poliçe esnasında ortaya çıkabilecek olan olumsuz durumlarda sigortalıya güvence sağlayan kaza sigortası uygulamasıdır. Aynı riske maruz kalan düşük gelirli kişilerin oluşturduğu ve tüm risklerin ortak bir havuzda toplanması usulüne dayanan bir uygulamadır (Gürbüzer, 2014: 50-51). Mikro sigorta aşağıda belirtilen durumları kapsamaktadır (Canbaz, 2019).

- Ani kaza durumları (araç çarpması, düşme gibi beklenmedik hallerde)
- Terör nedeniyle ortaya çıkabilecek kaza ve ölüm halleri
- Deprem nedeniyle ortaya çıkabilecek kaza ve ölüm halleri
- Tabii afetler nedeniyle ortaya çıkabilecek kaza ve ölüm halleri
- Gaz zehirlenmeleri (Baca, tüp kaçağı, doğalgaz & kombi, polis gazı gibi)
- Yanma ve Yanıklara maruz kalma halleri
- Ani hareketler nedeniyle kas, doku, sinir, adale incinmesi, burkulması veya kopması
- Yılan gibi haşeratin sokması sonucundaki zehirlenmeler
- Vahşi hayvanların veya haşeratin ısırması sonucu kuduz olma, vefat ve sakatlık halleri
- Olumsuz bir senaryoda cenaze masrafları

2.3. Mikro kredi

Mikro finans denildiğinde akıllara ilk gelen hizmet mikro kredidir. Diğer hizmetlere nazaran daha önemli gibi gözükse de mikro kredi programının sürekliliği açısından mikro tasarruf ve mikro sigorta farklı bir öneme sahiptir (Baktır ve Erdem, 2015). Mikro kredi; girişimci olmak isteyen ancak sermaye konusunda birtakım problemler yaşayan ya da hiç sermaye bulamayan yoksul kimselere kredi sağlanarak teşvik etmeye, girişimin desteklenmesine yöneliktir. Yöntem günümüzde dünyanın birçok farklı bölgesinde farklı modellerle uygulanan bir finansman yöntemi haline gelmiştir. Mikro finansın geçmişi çok öncelere dayansa da ülkesi Bangladeş'te yaşanan aşırı

yoksulluktan etkilenecek, bu sorunu çözmeye yönelik sistemi uygulayan bankacı ve ekonomi profesörü Muhammed Yunus tarafından popüler hale getirilmiştir (Yunus: 1999: 14-24). Yunus bu çabaları nedeniyle Nobel ödölü dahi kazanmıştır.

Girişimci; pazarı sürekli olarak takip eden, var olan fırsatları tespit eden, bu fırsatları bir faaliyete dönüştürmek üzere risk alarak üretim faktörlerini bir araya getiren kişileri ifade etmektedir. Girişimcilik ise; girişimcinin müşteriler için değer yaratma sürecindeki tüm faaliyetleri olarak tanımlanmaktadır. Günümüz ekonomilerinde girişimcilik çalışmaları hem bireylerin hem de ülkelerin yaşam standartlarının artırılmasında etkin rol oynamaktadır (KOSGEB, 2022). Bireylerin girişimci olabilmeleri için bazı temel şartları sağlamaları gerekmektedir. Bunlar; bireyin risk alabilmesi ve bu riski üstlenebilecek bilgiye ve beceriye sahip olması gerektiğidir. Girişimci olmak, bireyleri faaliyete geçiren özelliklerin yanında farklı nitelikler üstlenmeyi de gerektirmektedir. Bunlar karakter yapısı, iş olanaklarını fark edip işleyebilme yeteneğİ, zaman yönetimi konusunda bilinçli olma, iş kurmaya hevesli olma, azimli, hırslı ve yaratıcı olma, yeteri kadar finansal bilgiye sahip olma, gereken motivasyon ve enerjiye sahip olma gibi özelliklerdir (Kutanis ve Hancı, 2004: 457). Girişimcinin niteliklerine bakıldığında cinsiyet unsurunun dikkat edilmesi gereken bir değişken olduğunu görölmektedir. Cinsiyet unsuru, rollerin ortaya çıkmasıyla birlikte girişimcilik davranışlarını da etkilemektedir. Sosyolojik dinamiklerin ve yıllar boyu benimsenmiş olan cinsiyet kabullerinin etkisiyle kadınlar girişimcilik konusunda etkin olabilmekle birlikte erkek girişimcilere kıyasla süreçte birçok olumsuz durumla karşı karşıya kalmaktadır (Can ve Karataş, 2007: 252).

Son yıllarda kadınların girişimciliği ve girişimcilik faaliyetlerinin, erkek girişimcilerle kıyaslanması araştırmacıların ilgisini çekmiştir. Kadınların iş hayatında etkin biçimde var olmaları, girişim faaliyetlerine hızlı bir şekilde yönelmeleri girişimcilik kapsamında kadın faaliyetlerinin analiz edilmesi ihtiyacını doğurmuştur (Kutanis ve Karakira: 17). Kadın ve erkek girişimcilerin faaliyetlerinde birbirlerine kıyasla farklı davranışlar sergiledikleri bilinmektedir. İlgili farklılıklardan en önemli olanının ise finansman kaynağı tercihleri olduğu düşünülmektedir. Erkek girişimciler genellikle işe başlarken sermayelerini kendi birikimlerine ek olarak yatırımcı ve bankalardan temin ederken, kadın girişimciler kendine özgü kaynaklarını kullanmakta ve yakın çevresinden faydalanmaktadır. Girişimci kadınların banka kredilerinden veya diğer yabancı kaynaklardan borçlanma oranları düşüktür. Bu nedenle girişimci kadınların, erken aşamada faaliyetlerini harekete geçirmede gerekli sermayeyi bulmada zorlandıkları görölmektedir. Bu tip sorunların aşılması ve kadın girişimcilerimizin daha fazla teşvik edilmesi adına alternatif çözümlerin üretilmesi gerekmektedir. Ancak bu tip çalışmaların sonucunda kadınların iş hayatına kazandırılması hızlandırılabilir. Hâlihazırda var olan ‘mikro kredi’ uygulamalarının daha çok vurgulanması, farkındalık çalışmalarının yapılması ve desteklenen projelerin artırılması giderek önem kazanmaktadır. Mikro kredi, düşük gelirli olmaları sebebiyle finansal hizmetlerden faydalanma imkânı olmayan girişimciler için fırsat olarak değerlendirilmelidir (Tokmakçioğlu, 2017: 121). Mikro kredi, yoksullukla mücadele kapsamında ihtiyaç sahiplerine “balık vermek değil, balık tutmayı öğretmek” esasına dayanmaktadır (Döşeyen, 2007: 26).

2. Literatür Taraması

Literatür araştırması sürecinde mikrofinans konusu ile ilgili birçok çalışmaya rastlanmıştır. Bu aşamada konumuzla paralellik arz etmesi niyetiyle özellikle kadınların mikrofinans ile ilişkileri, tecrübeleri ve bilgi düzeylerini araştıran çalışmalara yoğunlaşmıştır. Konuya ilişkin ulaşılmış çalışmalar ve sonuçlar kısaca sırasıyla özetlenmiştir.

Can ve Karataş (2007) kadın girişimcilerin ekonomik kalkınma sürecindeki katkılarını incelemişlerdir. Finansal problemler tespit edilirken kadın girişimcilere yaşı, medeni durumu gibi demografik özelliklerinin yanı sıra sermaye miktarı ve yapısı, yaşadıkları finansal problemler gibi ekonomik sorular da sorulmuştur. Görüşülen kadınların birçoğu mikro finansman yönteminden, yaklaşık %80’i devletin kadınlara yönelik hazırladığı teşvik edici projelerden haberdar olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Ören, Negiz ve Akman (2012) çalışmalarında, yoksullukla mücadele kapsamında girişimci ruhlu kadınların (özellikle kırsal kesimdeki) yaşadıkları olumsuz durumlarla mücadelelerini incelemişlerdir. Isparta mikro kredi şubelerinden 497 kadına anket uygulanmıştır. Ankete katılan kadınların tecrübelerine dayanarak Türkiye’de çoğunlukla hibe olarak yardım alan kırsal kesime mikro kredi hakkında bilgi verilip bu kavrama alıştırılması gerektiği gözlemlenmiştir. Bu modelinin bilinmesi için özellikle kredi süreci başlamadan önce gereken eğitim ile teknik bilgilerin sağlanması ve taşrada yaşayan bireylerden karşılıksız mal alınması yerine bu tip kredilerin kendileri için çok daha sağlıklı ve güvenli olacağı anlatılmaktadır.

Ateş ve Öğütöğulları (2012) çalışmalarında yoksullukla ilgili süregelen uğraşları ve iş alanı oluşturmada Türkiye’deki mikro kredi uygulamalarını incelemişlerdir. Araştırma neticesinde yoksullukla mücadele yöntemi olarak ifade edilen mikro finansman uygulamasının yoksulluğu azaltmada tek başına yeterli olmadığını ortaya

koymuşlardır. Ek olarak bu uygulamaların bir şeyler yapabilme arzusu olan yoksul bireylere; özellikle kadınlara, bazı ekonomik ve sosyal fırsatlar sunduğunu ifade etmişlerdir.

Sakarya (2013) araştırmasında, yerel kalkınmanın ana dinamiği olarak kabul edilen ve birçok ölkede problemsiz uygulanan mikro finans uygulamasını geniş olarak ele almış ve Türkiye’deki gelişimini, yerel kalkınmaya olan katkılarını ele almıştır. Son zamanlarda olumsuz seyreden gelir dağılımı dengesizliğini bir ölçüde mikro kredi uygulamasıyla ortadan kaldırılabileceğini, böylece ekonomik gelişmeye ve kalkınmaya da yardımcı olabileceği öngörölmüştür. Özellikle gelişmiş ölkelerde yaşanan işsizlik problemine çözüm olarak ifade edilen mikro finansın kendi işini kurmada ve girişimciliğe destek sağlamada kapsamlı katkılar sağlayacağını ifade etmiştir. Ölkemizdeki gelişim süreci göz önünde alındığında bu tür uygulamaların artırılması için Mikro finans kurumlarının yaygınlaştırılması ve gereken yasal düzenlemelerin hızlı bir biçimde yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

Norwood (2014) çalışmasında mikro kredi uygulamalarına katılımın kadınların güçlenme stratejisi ile ilişkisini incelemiştir. Mikro kredi üyeliğinin kişinin kendine olan güven ile ilişkili olup olmadığını araştırmıştır. Çalışma sonucunda mikro kredi üyeliğinin kadınların güçlenme stratejisini etkilediğini öne sürmüştür. Çalışma, eğitimi ve düşük geliri üyelerin daha yüksek düzeyde girişim ruhuna sahip olabileceğini göstermiştir. Bir mikro kredi programına üyeliğin uzunluğu, girişimci ruhuyla pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı derecede ilişkili olduğunu tespit etmiştir.

Ece (2014) çalışmada şırnak ilinde, mikro kredi uygulamasının zayıf ve güçlü olduğu konuları belirlemeye ve kredi uygulamasından yararlanan kadınları, uygulamadan yararlanmayan kadınlardan ayıran farklılıklar tespit etmeye çalışmıştır. Araştırma verileri görüşme ve anketlerden elde edilmiştir. En az bir yıl boyunca mikro kredi desteği alan kadınlar ve mikro kredi çalışanlarıyla birlikte toplam 53 kadınla görüşölmüştür. Sonuç olarak, yapılan görüşmelerde mikro kredi desteği alan kadınların kredi kullanımından sonra sosyo-ekonomik seviyelerinde pozitif bir artış olduğu belirlenmiştir. Mikro krediden yararlanmayan girişimci kadınların, mikro kredi kullanan kadınlara göre daha fazla girişimci ruhuna sahip olduğu görölmüştür. Mikro kredi şubelerine gerekli sayıda personel sağlanması, mikro kredi desteği alan kadınlara sosyal ve ekonomik konularda bilgi verilerek gelişimlerinin desteklenmesini önermiştir

Yaprak ve Helvacioğlu (2014) çalışmalarında kadınların çalışma hayatına attıkları adımların artırılmasında mikro kredi uygulamalarının etkisine yer vermişlerdir. Afyonkarahisar ilinde bugüne kadar mikro kredi uygulamalarının nasıl sürdüröldüğu ve ne gibi sonuçlara ulaşıldığını, yapılan saha faaliyetleri ile ortaya koymaya çalışmışlardır. Çalışma sonucunda Afyonkarahisar’da beş yıllık geçmişi olan mikro kredi uygulamasının Türkiye’nin diğer şehirlerine paralel olarak başarılı olduğu belirlenmiştir. Bir iş adamının sağladığı ekonomik destek ile hayata geçirilen proje kısa zamanda 500’den fazla kadın için umut olmuştur. Çalışmaların başarılı bir şekilde sürdürölmesi halinde önümüzdeki yıllarda, çok sayıda kadının düşük hacimli kredilerle kendi işlerini kurabilmesinin mümkün olacağını savunmuşlardır.

Ncanywa ve Getye (2016) çalışmalarında, Güney Afrika hükümetinin yüksek işsizlik oranlarına bir çözüm olarak mikro kredi finansmanının işsizliği azaltıp azaltmayacağı konusunda politikalarını ele almışlardır. 1994-2014 dönemini kapsayan üç aylık verileri kullanarak, mikro kredi finansmanı ile işsizlik arasındaki ilişkileri analiz etmişlerdir. Model olarak; mikro kredi finansmanının işsizlik üzerindeki kısa ve uzun vadeli dinamik etkilerini ölçmek için Vektör Hata Düzeltme Modelini (VECM) kullanmışlardır. Çalışmalarının sonucunda, mikro kredi finansmanının işsizlikle aralarında negatif bir korelasyon olduğu sonucuna varmışlardır. Mikro kredi finansmanının işsizliği azaltmada ve ekonomik büyümei arttırmada bir araç olarak kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Öz ve Çolakoğlu (2017) çalışmada mikro kredi kullanımının bireylerin “yapabilirlikleri” üzerindeki etkileri incelemişlerdir. Yazar “yapabilirlikler” kelimesini makalesinde “açlık ve yetersiz beslenme, eğitimsizlik, hastalıklardan kaçınma, sosyal güvencesizlik gibi insan hayatını zorlaştıran koşullardan kaçınabilme yetisi” olarak tanımlamaktadır. Sakarya Grameen Bankası Mikrofinans şubesi’ne bağlı mikro kredi kullanan 254 üye içerisinden 70 kullanıcıya yüz yüze anket formu uygulamışlardır. Çalışmalarında çoğunluk olarak gelir düzeyi düşük bireylerin mikro krediden faydalandıklarını ve mikro kredi desteği sayesinde kredi alan bireylerin gelir düzeylerinde gözle görölr bir artış olduğu ortaya çıkmıştır. Bireylerin hayatlarını refah içerisinde yaşayabilmeleri için mikro kredi uygulamalarının sadece ekonomik yönden değil eğitim, sağlık gibi bireyleri etkileyen diğer alanlarda da gereken önemin verilmesi gerektiğini önermişlerdir.

Tutar ve Alpaslan (2017) çalışmalarında, Niğe ilinde mikro kredi sisteminin işleyişi ve mikro kredinin özellikle kadınlar için sosyal ve ekonomik etkilerini incelemişlerdir. Niğe Grameen Bankası Mikrofinans şubesi ile iş birliği yaparak mikro kredi yardımı alan 110 kadın katılımcıya anket uygulaması yapmışlardır. Yapılan görüşmelerde, kadınlara sosyo-demografik profilleri, mikro kredi kullanma amaçları, mikro kredinin gelir seviyelerini ve sosyal yaşantılarını bir değişime uğratıp uğratmadığı sorulmuştur. Araştırma sonucunda Niğe’de mikro krediden faydalanan kadınların bu uygulamadan memnun oldukları ve ekonomik hayatlarına önemli katkı

sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak her şeye rağmen verilen kredi tutarının yetersiz olduğu, ürettikleri ürünleri pazarlamakta problem yaşadıkları ve kısa vadede refah seviyelerinde değişiklik olmadığı yönünde sorunlarını vurgulamışlardır.

İpek (2021) çalışmasında kadın girişimcilerin yaşamış olduğu sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözümler üzerinde durmuştur. Hem dünyadan ve hem de Türkiye’den örneklerle konu ele alınmaya çalışılmıştır. Çalışma sonucunda kadın girişimcilerin başlangıç aşamasında, iş kurmada bürokratik zorluklarla, iş için uygun bir yer bulmada, doğru eleman istihdamında ve üretim için hammadde temininde sorunlarla karşılaştıkları ifade edilmiştir. Bu aşamayı tamamlayan girişimci kadınların sürecin devamında ise girişimcilik konusunda yeterli bilgi birikime sahip olunmaması nedeniyle ortaya çıkan problemlerle, müşteri iletişiminde yaşanılan problemlerle, finansman sorunuyla, sermaye eksikliğiyle, teminat/kefalet sorunuyla ve materyal temini gibi ek sorunlarla yüzleştiği belirtilmiştir.

3. Veri Metodoloji

Araştırmanın evreni Afyonkarahisar’da üniversite eğitimi gören kız öğrencilerden oluşurmaktadır. Örneklem ise Afyon Kocatepe Üniversitesi ve Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi’nde 10 farklı bölümde okuyan 292 adet öğrenciden oluşmaktadır.

Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anketlerin toplanması sürecinde öğrencilerle yüz yüze görüşmeler sağlanarak veri toplanmıştır. Bu şekilde elde edilen verilerin daha güvenilir olacağı düşünölmüştür. Örneklem ulaşma konusunda yalnızca kız öğrenciler üzerinde rastgele ve kolayda örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Toplamda 300 öğrenciye anket uygulanmış ancak 8 tanesi çeşitli nedenlerle (verilen cevaplarda tutarsızlıklar) örneklemden çıkarılmıştır. Analize konu güvenilir anket sayısı 292 olarak belirlenmiştir. Araştırmada kullanılan ölçek yazar tarafından özđün bir anket olarak hazırlanmıştır.

Uygulanan anket formu 4 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde 8 soru ankete katılanların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik ifadelerden oluşmaktadır. İkinci bölümde temel finans ve ekonomi bilgisi ölçen 17 ifade, üçüncü bölümde tasarruf etme ve yatırım yapma eğilimini ölçen 20 ifade ve son bölümde ise öğrencilerin mikro kredi bilgi düzeylerini ölçen 13 ifade yer almaktadır. Temel ekonomi ve finans bilgisini ölçen sorularda 3’lü likert ölçeği kullanılırken diğer bölümlerde 5’li Likert Ölçeğine uygun ölçek kullanılmıştır.

Temel finans ve ekonomi bilgisi ölçeğinde 1’den 3’e kadar sırasıyla “doğru”, “yanlış” ve “bilgim yok”, tasarruf etme ve yatırım yapma eğilimi ve mikro kredi uygulaması ölçeğinde ise 1’den 5’e kadar sırasıyla “kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kararsızım”, “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” şeklinde cevaplandırılması istenmiştir.

Araştırmada SPSS 26 istatistik programı kullanılmış olup toplanan verilere sırasıyla Güvenilirlik Analizi, Frekans Analizleri, T- Testi ve Varyans Analizleri uygulanmıştır. Özelden demografik özelliklere, temel finans ve ekonomi bilgisi, tasarruf ve yatırım yapma eğilimleri ifadelerine ve son olarak ise mikro kredi finansman yöntemi hakkında bilgi düzeylerini ölçen ifadelere frekans analizi uygulanmıştır. Ardından ikili gruplar arasındaki farklılıkların belirlenmesi amacıyla T-testi ve daha fazla gruplar arasında farklılıkların belirlenmesi adına Varyans analizleri uygulanmıştır.

4. Araştırma Bulguları ve Analizler

4.1. Güvenilirlik Analizi

Hazırlanmış olan ölçeğe ilk etapta güvenilirlik analizi yapılarak ulaşılacak sonuçların ne denli anlamlı ve güvenilir olduğu araştırılmıştır. Bu kapsamda 1-17 ve 18-50 aralığındaki sorular farklı likert ölçeğinde hazırlanmış olmaları nedeniyle ayrı ayrı analize tabi tutulmuştur. Analiz sonuçları sırasıyla Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Güvenilirlik Analizi

Güvenilirlik İstatistiği 1-17			Güvenilirlik İstatistiği 18-50		
Cronbach's Alpha	CA Based on Standardized Items	N of Items	Cronbach's Alpha	CA Based on Standardized Items	N of Items
0,700	0,691	17	0,764	0,795	33

Analiz sonuçlarında Cronbach's Alpha istatistiğinin ilk 17 soru için 0,70 ve sonraki 33 soru için 0,76 olduğu görölmektedir. Alpha değerlerinin 0,70’in üzerinde olması sonuçların güvenilir olması açısından yeterlidir. Bu veriden hareketle uygulanmış olan ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğu ve ulaşılan sonuçların anlamlı olacağı kabul edilmiştir.

4.2. Demografik Faktörler Frekans Analizleri

Elde edilen verilere göre katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans dağılım sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Demografik Özelliklere İlişkin Frekans Dağılımları

Yaş Aralığı			
	Sayı	%	Toplamlı %
18-22	235	80,5	80,5
23-27	55	18,8	99,3
28	2	0,7	100,0
Total	292	100,0	

Öğrenim Hali			
	Sayı	%	Toplamlı %
Ön lisans	25	8,6	8,6
Lisans	267	91,4	100,0
Total	292	100,0	

Medeni Durum			
	Sayı	%	Toplamlı %
Evli	2	0,7	0,7
Bekar	290	99,3	100,0
Total	292	100,0	

Okuduğunuz Fakülte vs.			
	Sayı	%	Toplamlı %
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	7	2,4	2,4
Fen Edebiyat Fakültesi	38	13,0	15,4
Güzel Sanatlar Fakültesi	6	2,1	17,5
Hukuk Fakültesi	2	0,7	18,2
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	51	17,5	35,6
İslami İlimler Fakültesi	3	1,0	36,6
Mühendislik Fakültesi	51	17,5	54,1
Sağlık Bilimleri Fakültesi	120	41,1	95,2
Turizm Fakültesi	5	1,7	96,9
Veterinerlik Fakültesi	9	3,1	100,0
Total	292	100,0	

Baba Meslek			
	Sayı	%	Toplamlı %
Emekli	46	15,8	15,8
Kamu	78	26,7	42,5
Özel	148	50,7	93,2
Yok	20	6,8	100,0
Total	292	100,0	

Anne Meslek			
	Sayı	%	Toplamlı %
Emekli	1	0,3	0,3
Ev Hanımı	227	77,7	78,1
Kamu	28	9,6	87,7
Özel	27	9,2	96,9
Yok	9	3,1	100,0
Total	292	100,0	

Aylık Gelir			
	Sayı	%	Toplamlı %
100-750	127	43,5	43,5
750-2000	91	31,2	74,7
2000-4000	58	19,9	94,5
4001+	16	5,5	100,0
Total	292	100,0	

Ailenizin İktisadi Bir Girişimi Var Mı?			
	Sayı	%	Toplamlı %
Var	27	9,2	9,2
Yok	265	90,8	100,0
Total	292	100,0	

Tablo 2’de göre 18-22 yaş aralığında olan kız öğrenciler örneklemin yaklaşık %80,5’ini temsil etmektedir. 23-27 yaş arası %18,8, 28 ve üzeri yaş grubu ise yaklaşık %1’lik orana sahiptir. Örneklem içerisinde yer alan katılımcıların %91,4’ü lisans, %8,6’sı ön lisansta eğitim görmektedir. Ailelerin meslekleri göz önüne alındığında babaların %50,7’lik çoğunluğunun özel sektörde çalıştığı, annelerin ise %77,7’lik kısmının ev hanımı olduğu tespit edilmiştir. Örneklemimize katılım en çok %41,1’lik kısım ile Sağlık Bilimleri Fakültesinden daha sonra da %17,5’lik oran ile Mühendislik Fakültesinden ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinden oluşmuştur. Öğrencilerin sadece %9,2’lik bir kısmının ailesinin iktisadi bir girişimi olduğunu görülmektedir. Öğrencilerin aylık gelirleri ise %74,7 oranında 100 ile 2000 TL arasında değişmektedir. 2000 TL ve üzerinde ise yalnızca %25,3’lük bir öğrenci kitlesi bulunmaktadır. Medeni hal sorusunda ciddi bir ayrışma görülmemiş yalnızca 2 öğrencinin evli olduğu anlaşılmıştır.

4.3. Temel Finans ve Ekonomi Bilgisi

Mikrofinans konusu öncelikle alternatif finans ve girişimcilik konusu ile bağlantılıdır. Dolayısıyla alternatif finansman yöntemleri ve girişimcilik konusunda ilgi ve motivasyonu yüksek olan bireylerin bu konularda daha bilgili olacağı düşünülebilir. Bu kanaatten hareketle mikro finans yöntemine ilişkin sorular öncesinde güncel ekonomi ve finansa dair sorular yöneltilerek kız öğrencilerin bu konudaki seviyelerinin ölçülmesi arzulanmıştır. Temel ekonomi ve finans bilgisini ölçen ilk 17 ifadenin “Doğru”, “Yanlış” ve “Bilgim Yok” şeklinde

cevaplandırılması istenmiştir. Tablo 3, öğrencilerin verdiği doğru cevapların frekansı ve toplam içerisindeki payları verilmiştir.

Tablo 3: Temel Finans ve Ekonomi Bilgisi Frekans Analizi

Güncel Finans Ekonomi Bilgisi	Frekans	Beklenen Doğru Cevap %
Bir bankadan kredi çekmek gerektiğinde bankaların faiz oranları karşılaştırılmalıdır	270	92,5%
Asgari ücretin tutarı 4253.40 TL'dir.	257	88,0%
Tüm bankalar aynı işlem ücretleriyle çalışırlar.	198	67,8%
Enflasyon paranın satın alma gücünü azaltır.	198	67,8%
IBAN, uluslararası banka hesap numarasıdır.	196	67,5%
Yatırım yapılmadığı takdirde sermayenin artışı mümkün değildir.	159	54,5%
Havale aynı banka içerisinde para aktarım işlemidir.	155	53,1%
Merkez bankasının temel amacı fiyat istikrarını sağlamaktır.	153	52,4%
Türkiye'de enflasyon oranı %10'un altındadır.	132	45,2%
Uzun vadeli kredi kullanmak kısa vadeli kredi kullanmaktan daha maliyetlidir.	128	43,8%
Türkiye'deki menkul kıymet piyasasının adı Borsa İstanbul'dur	125	42,8%
EFT, aynı bankadaki hesaplar arasında para transferi yapmak için kullanılır.	118	40,4%
Bankacılık sisteminde yalnızca mevduat bankları yer alır	115	39,4%
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası başkanı Şahap Kavcıoğlu'dur	69	23,6%
Hisse senetleri tahvillerden daha risklidir	63	21,6%
Katılım bankacılığında faizli işlemler yoktur	34	11,6%
Bankalar sermayelerinin %25'i kadar kredi verir.	21	7,2%
Ortalama		48,2%

Temel finans ve ekonomi bilgisi testi sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin ilgili sorularda düşük performans gösterdiği veya diğer bir deyişle başarılı sayılacak performans gösteremedikleri görülmüştür. En yüksek performanstan en düşüğe doğru sıralanan tabloya göre örneklemin özellikle bankacılık, sermaye piyasaları ve yatırım araçları konusunda düşük bilgiye sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Doğru cevapların ortalaması alındığında öğrencilerin başarı puanı %48,2 olarak belirlenmiştir. İlgili oranların düşük olmasında örneklemin yalnızca kız öğrencilerden oluşması ve farklı bölümlerde okumalarının etkisi olduğu tahmini yapılabilir. Literatürde erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin kadınlara kıyasla daha yüksek olduğuna ilişkin birçok çalışma bulunmaktadır. Uygulamalı bilimler ile sosyal bilim öğrencileri arasında performans farklılıkları olması da muhtemeldir. İlgili hipotez ilerleyen aşamalarda test edilecektir.

4.4. Öğrencilerin Yatırım Yapma Eğilimleri

Temel finans ve ekonomi bilgisi testinin ardından ankete katılan kız öğrencilerin yatırım yapma eğilimlerinin ölçülmesi amacıyla 20 ifade verilmiştir. Bu ifadelere “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde cevap vermeleri istenmiştir. Bu şekilde öğrencilerin günlük yaşamlarında paralarını nasıl değerlendirdiklerinin, tasarruf ve girişimcilik eğilimlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Frekans Analizi sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: Tasarruf ve Yatırım Yapma Eğilimleri Frekans Analizi

Sahip olduğumdan fazla parayı harcamaktan kaçınıyorum.	Para harcanmak içindir, biriktirmek için değil.		
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	29	9,9	9,9
Katılmıyorum	36	12,3	22,3
Kararsızım	30	10,3	32,5
Katılıyorum	107	36,6	69,2
Kesinlikle katılıyorum	90	30,8	100,0

Her ay bir miktar düzenli olarak tasarruf ederim.			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	47	16,1	16,1
Katılmıyorum	57	19,5	35,6
Kararsızım	77	26,4	62,0
Katılıyorum	78	26,7	88,7
Kesinlikle katılıyorum	33	11,3	100,0
Paramı evde saklamak yerine bankadaki hesabımda biriktiririm.			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	27	9,2	9,2
Katılmıyorum	49	16,8	26,0
Kararsızım	42	14,4	40,4
Katılıyorum	98	33,6	74,0
Kesinlikle katılıyorum	76	26,0	100,0
Finansal planlama ve bütçe çok parası olanlar içindir.			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	81	27,7	27,7
Katılmıyorum	79	27,1	54,8
Kararsızım	50	17,1	71,9
Katılıyorum	44	15,1	87,0
Kesinlikle katılıyorum	38	13,0	100,0
Yatırımımı altın veya döviz olarak planlarım.			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	35	12,0	12,0
Katılmıyorum	69	23,6	35,6
Kararsızım	72	24,7	60,3
Katılıyorum	82	28,1	88,4
Kesinlikle katılıyorum	34	11,6	100,0
Para harcamayı uzun dönem için tasarruf etmeye göre daha tatmin edici buluyorum.			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	52	17,8	17,8
Katılmıyorum	66	22,6	40,4
Kararsızım	62	21,2	61,6
Katılıyorum	77	26,4	88,0
Kesinlikle katılıyorum	35	12,0	100,0
Sermayem olduğu taktirde kendime ait bir iş kurmak isterim			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	15	5,1	5,1
Katılmıyorum	14	4,8	9,9
Kararsızım	43	14,7	24,7
Katılıyorum	96	32,9	57,5
Kesinlikle katılıyorum	124	42,5	100,0
İş kurmak için finansal destek almaya hazırım.			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	17	5,8	5,8
Katılmıyorum	19	6,5	12,3
Kararsızım	81	27,7	40,1
Katılıyorum	58	19,9	59,9
Kesinlikle katılıyorum	117	40,1	100,0
Yeni bir girişimin riskini üstlenebilirim			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	30	10,3	10,3

Geleceğe yönelik planlı hareket ederim.			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	15	5,1	5,1
Katılmıyorum	26	8,9	14,0
Kararsızım	83	28,4	42,5
Katılıyorum	91	31,2	73,6
Kesinlikle katılıyorum	77	26,4	100,0
Günlük ve haftalık gibi kısa dönemler için harcama planı yapmak gereksizdir.			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	103	35,3	35,3
Katılmıyorum	89	30,5	65,8
Kararsızım	49	16,8	82,5
Katılıyorum	32	11,0	93,5
Kesinlikle katılıyorum	19	6,5	100,0
Uzun vadeli finansal hedefler belirler ve onlara ulaşmak için çaba gösteririm.			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	24	8,2	8,2
Katılmıyorum	63	21,6	29,8
Kararsızım	102	34,9	64,7
Katılıyorum	69	23,6	88,4
Kesinlikle katılıyorum	34	11,6	100,0
Tasarruflarımı mevduat veya katılım hesabında değerlendiririm.			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	35	12,0	12,0
Katılmıyorum	72	24,7	36,6
Kararsızım	118	40,4	77,1
Katılıyorum	46	15,8	92,8
Kesinlikle katılıyorum	21	7,2	100,0
Paramın nasıl bittiğini anlamam			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	40	13,7	13,7
Katılmıyorum	33	11,3	25,0
Kararsızım	33	11,3	36,3
Katılıyorum	72	24,7	61,0
Kesinlikle katılıyorum	114	39,0	100,0
İş kurmaktan ziyade memuriyeti tercih ederim			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	53	18,2	18,2
Katılmıyorum	49	16,8	34,9
Kararsızım	89	30,5	65,4
Katılıyorum	54	18,5	83,9
Kesinlikle katılıyorum	47	16,1	100,0
Yatırım yapmak ve tasarruf için kendi paramın bir kısmını riske atmaya hazırım.			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	36	12,3	12,3
Katılmıyorum	56	19,2	31,5
Kararsızım	119	40,8	72,3
Katılıyorum	63	21,6	93,8
Kesinlikle katılıyorum	18	6,2	100,0
Mümkün olduğunca finansal risk almaktan kaçınırım.			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	34	11,6	11,6

Katılmıyorum	41	14,0	24,3	Katılmıyorum	32	11,0	22,6
Kararsızım	121	41,4	65,8	Kararsızım	95	32,5	55,1
Katılıyorum	59	20,2	86,0	Katılıyorum	90	30,8	86,0
Kesinlikle katılıyorum	41	14,0	100,0	Kesinlikle katılıyorum	41	14,0	100,0

İlgili sorulardan hareketle kız öğrencilerin %67,5 gibi yüksek bir oranla tasarruf etme eğiliminde olduğu anlaşılmıştır. Yansıra “*Para harcanmak içindir, biriktirmek için değil.*” şeklindeki çapraz soruya da bu eğilimlerini destekler oranda yanıtlar vermişlerdir. Kız öğrenciler her ay düzenli tasarruf ederek geleceğe yönelik planlı hareket ettiklerini belirtmişlerdir. Tasarruflarını yüksek oranda bankada tuttuklarını söylerken kısa veya uzun dönemli finansal plan yaptıklarını ifade etmektedirler. Öğrenciler, yatırım tercihi olarak ise altın veya yabancı para yatırımını tercih ederken bankalardan faiz veya kâr payı kazancına karşı kararsız bir tutum göstermiştir. Bu durum toplumun gelenekselleşen yatırım eğilimleri ile paralellik arz etmektedir. Bu nedenle kız öğrencilerin finansal okuryazarlık bilgi düzeyinin geleneksel kabullerden etkilendiği söylenebilir. Ayrıca kız öğrencilerin banka mevduat hesapları ve katılım bankaları katılım hesapları hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları yorumu yapılabilir.

Yukarıda belirtilen durumlara karşın bir anomali veya realite olarak ifade edilebilecek veri ise “*Para harcamayı uzun dönem için tasarruf etmeye göre daha tatmin edici buluyorum*” ve “*Paramın nasıl bittiğini anlamam*” ifadelerinde ortaya çıkmıştır. Bu ifadelerde en güçlü veri para harcamanın daha tatmin edici olduğu yönünde çıkarken bu durumu destekleyici olarak paranın düzensiz bir biçimde harcandığı ve nasıl tükendiğinin anlaşılmadığı yönünde benzer geri bildirimler alınmıştır. Bir önceki paragrafta tasarrufa eğilimli gözükken kız öğrencilerin bu sorularda daha gerçekçi bir yaklaşım sergiledikleri ve son yıllarda yaşanan enflasyonist ortamdan etkilendikleri anlaşılmaktadır. Gençler elindeki nakitleri harcamak veya biriktirmek arasında doğal ve sosyal gelgitler yaşamaktadır.

Girişimci kişiliğin araştırıldığı sorularda kız öğrenciler %75,3 gibi yüksek oranda imkân olması halinde kendi işlerini kurmayı arzu ettiklerini söylerlerken “*İş kurmaktan ziyade memuriyeti tercih ederim*” sorusunda kararsız bir tutum sergilemişlerdir. Bu kararsız tutumdan hareketle “*Devlet memuru olma*” düşüncesinin öğrenciler arasında hala çekici ve güncel olduğu söylenebilir. Çoğunluğu sosyal bilim öğrencisi olan örneklemden alınan bu veriler günümüz sosyo-ekonomik şartlarında normal kabul edilebilir. Meslek erbabı olarak nitelendirilmeyen bu grup memuriyeti gelecek endişesinden bir çıkış bileti olarak değerlendirmektedir.

Finansal risk alma konusunda iştahlı olduklarını belirten kız öğrenciler hem kendi öz kaynaklarından yararlanabileceklerini hem de finansal destek almaktan çekinmeyeceklerini yüksek oranda teyid etmişlerdir. Bu sonuçlardan hareketle ilgili örneklemin finansal risk iştahının yüksek olduğu rahatlıkla söylenebilir. Bu sonuç kadınların finansal risk iştahlarının düşük olduğu tezlerine ters ve kadın girişimciliği açısından ümit verici bir sonuç olarak dikkat çekmektedir. Ek olarak finansal konularda eğitim alma istekleri ise kararsızlar da dikkate alındığında %80’ yaklaşmaktadır. Bu durum temel finans eğitiminin tüm bölümlerde verilmesi gerekliliğini tekrar ortaya çıkarmıştır.

4.5. Mikro Kredi Farkındalık Analizi

Öğrencilerin mikro kredi uygulamaları hakkında bilgisini ölçen 13 ifade 5’li likert ölçeğine göre hazırlanmış ve “*Kesinlikle Katılmıyorum*”, “*Katılmıyorum*”, “*Kararsızım*”, “*Katılıyorum*” ve “*Kesinlikle Katılıyorum*” şeklinde cevaplandırılması istenmiştir. İlgili sorular üzerinden kız öğrencilerin özellikle kendilerine yönelik bir finansman modeli hakkında farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Tablo 5: Mikro Kredi Uygulamaları Frekans Analizi

Mikro kredinin ne olduğunu biliyorum				Mikro kredinin işleyişini biliyorum			
	Sayı	%	Toplamlı %		Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	85	29,1	29,1	Kesinlikle katılmıyorum	78	26,7	26,7
Katılmıyorum	68	23,3	52,4	Katılmıyorum	88	30,1	56,8
Kararsızım	55	18,8	71,2	Kararsızım	87	29,8	86,6
Katılıyorum	51	17,5	88,7	Katılıyorum	19	6,5	93,2
Kesinlikle katılıyorum	33	11,3	100,0	Kesinlikle katılıyorum	20	6,8	100,0
Mikro kredi bir finansman yöntemidir.				Mikro krediyi devlet sağlar			
	Sayı	%	Toplamlı %		Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	53	18,2	18,2	Kesinlikle katılmıyorum	45	15,4	15,4

Katılmıyorum	49	16,8	34,9
Kararsızım	118	40,4	75,3
Katılıyorum	47	16,1	91,4
Kesinlikle katılıyorum	25	8,6	100,0
Mikro kredinin geri ödemeli olduğunu biliyorum			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	57	19,5	19,5
Katılmıyorum	34	11,6	31,2
Kararsızım	136	46,6	77,7
Katılıyorum	41	14,0	91,8
Kesinlikle katılıyorum	24	8,2	100,0
Mikro kredi dar gelirli kadımlara özel bir destektir.			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	33	11,3	11,3
Katılmıyorum	33	11,3	22,6
Kararsızım	152	52,1	74,7
Katılıyorum	49	16,8	91,4
Kesinlikle katılıyorum	25	8,6	100,0
Mikro kredi mikro finansın bir türüdür			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	26	8,9	8,9
Katılmıyorum	21	7,2	16,1
Kararsızım	166	56,8	72,9
Katılıyorum	55	18,8	91,8
Kesinlikle katılıyorum	24	8,2	100,0
KOSGEB ve Grameen bank mikro kredi desteği sağlar			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	20	6,8	6,8
Katılmıyorum	30	10,3	17,1
Kararsızım	176	60,3	77,4
Katılıyorum	41	14,0	91,4
Kesinlikle katılıyorum	25	8,6	100,0

Katılmıyorum	35	12,0	27,4
Kararsızım	160	54,8	82,2
Katılıyorum	35	12,0	94,2
Kesinlikle katılıyorum	17	5,8	100,0
Mikro kredi geri ödemeleri küçük tutarlarda gerçekleşir.			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	36	12,3	12,3
Katılmıyorum	29	9,9	22,3
Kararsızım	150	51,4	73,6
Katılıyorum	58	19,9	93,5
Kesinlikle katılıyorum	19	6,5	100,0
Mikro kredi ile kendi işinizi kurabilirsiniz			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	27	9,2	9,2
Katılmıyorum	35	12,0	21,2
Kararsızım	151	51,7	72,9
Katılıyorum	47	16,1	89,0
Kesinlikle katılıyorum	32	11,0	100,0
Bankalardan mikro kredi alınabilir.			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	28	9,6	9,6
Katılmıyorum	27	9,2	18,8
Kararsızım	174	59,6	78,4
Katılıyorum	47	16,1	94,5
Kesinlikle katılıyorum	16	5,5	100,0
Mikro kredide faiz ödemeleri bulunmaktadır.			
	Sayı	%	Toplamlı %
Kesinlikle katılmıyorum	19	6,5	6,5
Katılmıyorum	26	8,9	15,4
Kararsızım	198	67,8	83,2
Katılıyorum	34	11,6	94,9
Kesinlikle katılıyorum	15	5,1	100,0

Toplanan verilere göre her kız öğrenciden biri mikro krediyi bildiğini veya kavram olarak duyduğunu ifade ederken işleyiş konusunda %87 oranında bilgilerinin olmadığı anlaşılmıştır. İlk 2 sorudan hareketle öğrencilerin bu sisteme uzak olduğu net bir biçimde ortaya çıkmıştır.

Ardından gelen diğer önemli sorularda mikro kredinin bir finansman türü olduğu, devlet tarafından verilebileceği, geri ödemeli olduğu, düşük tutarlarda ödemeler yapıldığı, özellikle kadınların desteklendiği, kendi işini kurma konusunda bir fırsat olduğu ve hangi kurumlardan mikro kredi alınabileceği gibi konularda öğrencilerin tamamen bilgiden yoksun oldukları anlaşılmıştır. Kadın girişimciliğini desteklemede büyük bir görev ifa eden mikro kredi uygulaması hakkında kız öğrencilerin farkındalık ve bilgi düzeylerinin çok düşük olduğu anlaşılmıştır.

Alternatif finansman yöntemleri konularından olan mikro finans hakkında elde edilen bu düşük veriler, diğer alternatif finansman ürünleri için de genellenebilir. Bu çalışmanın sonuçları daha önce test edilen melek yatırım hakkındaki farkındalık çalışması ile benzerlikler arz etmiştir (Canbaz & Öztürk, 2019). Bu nedenle özellikle finans

konularında verilen derslerde, içeriklerinin alternatif finansman yöntemlerini içerir biçimde genişletilmesi veya alternatif finansmana ilişkin derslerin yürütülmesi gerekmektedir.

Mikro kredi bilgisini ölçen sorulara uygulanan frekans analizleri sonrasında farklı gruplar arasında anlamlı farklılık olup olmadığı noktasında T-Testi ve Varyans analizleri uygulanmıştır. Ancak hiçbir grup arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bu testler sonucunda kız öğrencilerin okuduğu bölümün, yaş aralığının, öğrenim durumunun, anne veya baba meslek grubunun mikro kredi bilgi düzeyine etki etmediği anlaşılmıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma, Afyon Kocatepe Üniversitesi ve Afyon Sağlık Bilimleri Üniversitesinde 292 kız öğrenci baz alınarak hazırlanmıştır. Bu örneklem tercihi çalışmanın kısıtı olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte uygulama sonucunda önemli bulgular elde edildiği kanaatine ulaşılmıştır.

Çalışma sonuçları kız öğrencilerinin finansal okuryazarlıklarının ve buna paralel olarak mikro finans konusunda bilgi düzeylerinin düşük olduğu ancak olumlu bir geri bildirim olarak risk iştahlarının ve yatırım yapma eğilimlerinin yüksek olduğu sonucunu vermiştir. Bu sonuçlar, kız öğrencilerin iyi bir finansal eğitim almaları ve girişimcilik fırsatları hakkında bilgilendirilmeleri halinde büyük bir azimle müteşebbis olabileceklerini göstermektedir. Çalışma kız öğrencilerin sinerjilerinin ve potansiyellerinin ortaya koyulması noktasında önemli bulunmaktadır. Bu potansiyelin doğru biçimde yönlendirilmesi ise öncelikle akademisyenlere, girişimciyi destekleyen kurumlara ve ülke yönetimine düşmektedir.

Bilgi düzeyinin ve farkındalığın artırılması konusunda üniversitelerde finans ders müfredatının alternatif finansman araçları konusunda genişletilmesi önemli bulunmuştur. Bu kapsamda girişimciyi destekleyen sivil toplum kuruluşları, mikro kredi kurumları, melek yatırımcılar ve kitle fonlaması platformları tarafından öğrencilere ilgili finansman yöntemleri konusunda farkındalık eğitimlerinin verilmesi gerekmektedir. Bu vesileyle kız öğrencilerin bilgi düzeylerinin artırılması ve alternatif projelerin çoğalması mümkün olacaktır.

Mikro kredi gibi alternatif finansman araçları konusunda yapılan araştırmalarda genel olarak Türk toplumunun bilgi seviyesinin düşük olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Alternatif finansal araçlar konusunda finansal bilgi düzeyleri bu ve benzer konularda sistemli bilinçlendirme çalışmaları ve girişimciye sağlayacağı katkılar vurgulanarak aşılabilir. Ülke ekonomisinde katma değerli yeni ürünlerin ortaya çıkması, yeni markaların üretilmesi, teknoloji yatırımlarının artması ve nihai olarak sürdürülebilir finansal kalkınmaya katkı verilebilmesi alternatif finans konusunda derinleşme ile sağlanabilir. Dinamik ve genç bir nüfusa sahip olan Türkiye'nin bu konuda ciddi bir potansiyele sahip olduğu ve değerlendirilebilmesi halinde girişimcilik adına iyimser bir tablo ile karşılaşılacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

AKGÜL, A. (2003). Mikro Kredi Serisi. Ankara: TİSVA.

ATEŞ, G., & ÖĞÜTOĞULLARI, E. (2012). Türkiye'de Yoksullukla Mücadelede Mikro kredi Uygulamaları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 33- 53.

BAKTIR, N. S., & ERDEM, E. (2015). Türkiye'de Kadın Yoksulluğunun Çözümünde Mikro Kredi Uygulamaları: Ekonomik Etkilerin Ölçülmesi. *Sakarya İktisat Dergisi*, 4(4), 52- 82.

CAN, Y., & KARATAŞ, A. (2007, Mayıs). Yerel Ekonomilerde Kalkınmanın İtici Gücü Olarak Kadın Girişimcilerin Rolü ve Mikro Finansman: Muğla İli Örneği. *Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F Dergisi (Yerel Ekonomiler Özel Sayısı)*, 251-261.

CANBAZ, M. F. (2019, Kasım). *İslami Finansman Aracı Olarak Karz-ı Hasen ve Katılım Bankaları İçin Bir Model Önerisi*. Doktora Tezi. Afyonkarahisar, Merkez: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

CANBAZ, M. F., & ÖZTÜRK, D. (2019). Melek Yatırımcılık Farkındalık Analizi Afyonkarahisar Örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(12), 204-224.

DÖŞEYEN, A. (2007, Temmuz). *Yoksullukla Mücadele Programlarından Mikro Kredi ve Türkiye Diyarbakır Örneği Başarı Değerlendirmesi*. İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ECE, N. (2016). *Finansal Piyasalar ve Kurumlar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

ECE, S. (2014, Temmuz). *Mikro Kredi Kullanan Kadınlar: Şırnak Örneği*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ER, B., ŞAHİN, Y. E., & MUTLU, M. (2015). *Girişimciler için Alternatif Finansman Kaynakları; Mevcut Durum ve Öneriler*. Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi.

- GÜRBÜZER, I. (2014). *Dünyada Mikro Sigorta Uygulamalarının Karşılaştırılması ve Türkiye'de Uygulanabilirliği*. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- HANCI, A. (2004). *Girişimcilikte cinsiyet faktörü ve kadın girişimciler üzerine bir araştırma*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İPEK, E. (2021). *Kadın Girişimciliği ve Mikro Kredi*. 3rdInternational Congress on Multidisciplinary Social Sciences Full Text Booklet (s. 72-82). içinde Ankara: Bilimi Destekleme ve Geliştirme Derneği.
- KOSGEB. (2022, Temmuz). Girişimcilik Eylem Planı 2020 (Entrepreneurship 2020 Action Plan). Ankara, Altındağ, Türkiye.
- NCANYWA, T., & GETYE, S. (2016). Micro-Credit Finance and Unemployment In South Africa. *International Journal of Economics and Finance Studies*, 8(2), 107-116.
- NORWOOD, C. (2014). *Women's Empowerment and Microcredit: A Case Study from Rural Ghana*. J Int Stud Dev. 2014 Spring, 4, 1–22.
- ÖREN, K., NERGİZ, N., & AKMAN, E. (2012). Kadınların Yoksullukla Mücadele Aracı Mikro Kredi: Deneyimler Üzerinden Bir İnceleme. *Atatürk Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Dergisi*, 26(2), 313-338.
- ÖZ, C. S., & ÇOLAKOğLU, C. (2017). Yapabilirlikten Yoksunluk Açısından Mikro Kredi Uygulaması: Sakarya İli Örneği. *Çalışma ve Toplum Ekonomi ve Hukuk Dergisi*, 4(55), 2027-2054.
- SAKARYA, Ş. (2008). Yerel Kalkınmanın Finansal Dinamiği: Mikro Finans ve Türkiye'deki Gelişmeler. *Muhasebe ve Finansman Dergisi* (37), 98-107.
- TANRIÖVEN, C., & GÜRBÜZER, I. (2014). Dünyada Mikro Sigorta Uygulamalarının Karşılaştırılması ve Türkiye'de Uygulanabilirliği. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakóltesi Dergisi*, 17(2), 97-121.
- TOKMAKÇIOğLU, K. (2017). Mikrokredinin Yaygınlaştırılmasına Yönelik İslami Mikrofinans Ürünlerinin Geliştirilmesi. *İslam Ekonomisi ve Finansı Dergisi (İEFD)*, 3(2), 117-136.
- TUTAR, F. K., & ALPASLAN, C. (2017). Kadın Yoksulluğuyla Mücadelede Mikro Kredinin Etkisi ve Niğde İli Örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 175-207.
- YAPRAK, Ş., & HELVACIOğLU, E. T. (2014). Kadınların Çalışma Yaşamına Katılımının Arttırılmasında Mikro Kredi Uygulamasının Önemi ve Afyonkarahisar Örneği. *Ekonomi Bilimler Dergisi*, 6(2), 20-35.
- YUNUS, M. (1999). *Yoksulluğun Bulunmadığı Bir Dünyaya Doğru*. İstanbul: Doğan Kitapçılık.